

Una de cada tres persones tindrà més de 65 anys el 2050

Deu institucions que representen el conjunt de la societat civil catalana impulsen el primer *Living Lab* centrat en l'envelliment

- El *Barcelona Aging coLLaboratory (BALL)* té com a objectiu crear solucions innovadores, amb la participació dels usuaris finals, per millorar la qualitat de vida i l'atenció sanitària i social de les persones grans.
- El primer projecte del BALL, presentat avui al Parc Sanitari Pere Virgili, és un robot humanitzat que ajudarà els pacients que no poden alimentar-se per si mateixos, oferint-los una solució adaptada a les seves necessitats.

Barcelona, 26 d'octubre de 2022.- Envellir disposant de la màxima qualitat de vida i la millor atenció sanitària i social. Aquest és el principal objectiu del *Barcelona Aging coLLaboratory (BALL)*, el primer Living Lab centrat en **aportar solucions innovadores per a les persones grans** que es posa en marxa a Catalunya i que ha estat impulsat per una àmplia representació d'estaments de la societat civil.

Avui ha tingut lloc la presentació als mitjans de comunicació, al Parc Sanitari Pere Virgili, de la seu física del BALL i del seu primer projecte: **un robot humanitzat que ajudarà aquelles persones que no poden alimentar-se per elles mateixes**. Aquest robot s'està cocreant amb els **usuaris finals**, els quals són decisius per conèixer què és allò que necessiten i, així, poder-los oferir una solució que s'adapti a les seves demandes.

A més de dotar els pacients d'una eina personalitzada i d'una major autonomia, el robot permetrà automatitzar una de les tasques més complexes de la logística assistencial dels hospitals i centres residencials, i **reduir, així, la sobrecàrrega del personal sanitari, optimitzant el temps i la qualitat del servei**.

El BALL, una plataforma d'innovació al voltant de l'envelliment

L'envelliment de la població catalana continua creixent a un ritme accelerat i es calcula que **l'any 2050 una de cada tres persones tindrà més de 65 anys**. Així mateix, segons dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya, si l'actual model d'atenció no canvia, **l'índex de dependència de la gent gran també augmentarà, del 28,9 %, el 2021, fins al 44,3 %, l'any 2040**.

Davant la necessitat de desenvolupar solucions innovadores que avancin cap a un envelliment actiu i saludable, i que considerin l'edat avançada una oportunitat per aconseguir una societat més inclusiva i, alhora, potenciar l'economia, neix el *Barcelona Aging coLLaboratory (BALL)*.

El Living Lab ha estat impulsat per deu entitats de renom que representen els principals àmbits de la societat catalana: **salut** (Parc Sanitari Pere Virgili i Vall d'Hebron Institut de Recerca), **robòtica** (Institut de Robòtica i Informàtica Industrial, CSIC-UPC), **universitat** (Universitat

Ramon Llull, amb la Facultat de Ciències de la Salut Blanquerna i l'Institut Borja de Bioètica, i Universitat Oberta de Catalunya), **social** (Fundació iSocial), **empresa privada** (Grup Efebé, Qida i UniversalDoctor) i **associacions de gent gran** (Fatec - Federació d'Associacions de Gent Gran de Catalunya).

Aquest projecte opera sota el model d'innovació que es coneix com a **quàdruple hèlix**, on diferents entitats i membres d'una comunitat (ciutadania, empresa, centres de coneixement i Administració) s'uneixen per construir plegats **solucions que siguin capaces de promoure el creixement socioeconòmic del territori**.

“El BALL és un espai o metodologia de **cocreació que involucra les persones grans, des d'un principi, en el disseny, desenvolupament, implementació i avaluació de productes i serveis destinats a fomentar la seva autonomia, integrar-los a la comunitat i reduir dependències i cronicitats**”, explica el doctor Marco Inzitari, director d'Atenció Integrada i Recerca del Parc Sanitari Pere Virgili, cap del grup de recerca en Envel·liment, Fragilitat i Transicions a Barcelona del Vall d'Hebron Institut de Recerca (VHIR) i professor de la UOC.

El Dr. Inzitari, que és un dels ideòlegs i promotors del projecte, assegura que “en un moment on cada vegada augmenta més l'esperança de vida, però no la qualitat, **l'objectiu final del Living Lab és posar les persones al centre i que prenguin el control de la seva salut i de la seva vida**”.

Un robot que millori l'autonomia relacional de les persones grans durant els àpats

El primer prototip de robot que s'ha presentat avui ha estat adaptat a nivell de *software* i *hardware* **per poder assistir persones amb dificultats per alimentar-se per si mateixes**. Dissenyat per investigadors de l'Institut de Robòtica i Informàtica Industrial -en el marc del Laboratori Obert de Robòtica Assistencial (LabORA)- i professionals del Parc Sanitari Pere i Virgili, ha comptat, en la seva creació, amb la implicació de totes les institucions que formen part del Living Lab. Així mateix, durant el mes de febrer es van realitzar sessions participatives amb professionals i persones grans ateses al Parc Sanitari Pere Virgili on van exposar les **necessitats a les quals creien que havia de donar resposta el robot per fer-lo més humà**. Les seves aportacions van servir per confeccionar aquest prototip.

Pròximament, pacients del Parc Sanitari amb diferents dificultats que els impedeixen menjar de forma autònoma participaran en la **primera prova pilot d'aquest prototip de robot humanitzat que es fa en un entorn real, l'hospitalari, que és on s'aplicarà inicialment el robot**.

En aquesta fase de test, un grup de professionals realitzarà **entrevistes a les persones grans ateses per comprovar el seu grau de satisfacció**, a més d'observar de prop les reaccions no verbals durant la prova. Les seves respostes es tindran molt en compte de cara al desenvolupament final del projecte. Ara, el robot és molt senzill però, en un futur, entre altres funcions, **podrà reconèixer els gestos facials de la persona gran i interactuar-hi verbalment**.

Segons els seus creadors, **el robot ha de contribuir a millorar l'autonomia relacional dels pacients durant els àpats**, proporcionant una major possibilitat d'elecció (en el ritme, tipus i quantitat de menjar), una millor imatge d'un mateix (incrementant l'autoconfiança durant l'hora de menjar) i un marge més gran en l'esfera dialògica (afavorint formes de negociació

sobre com i què es menja). Un altre avantatge que tindrà l'ús del robot és que **els professionals assistencials podran obtenir moltes més dades relatives a l'estat nutricional actual de la persona gran**, la qual cosa permetrà personalitzar més l'atenció sanitària i social, adaptant-la a les necessitats i característiques de cada persona.

També cal tenir en compte que l'administració dels àpats genera un entorn d'alta pressió per la càrrega de dependència de les persones grans, i més encara en un moment tan delicat a conseqüència de l'increment del nombre de persones hospitalitzades amb major grau de dependència i per l'escassetat de professionals als centres. “El nostre objectiu amb el robot és poder dispensar un **tracte més curós i personalitzat als pacients, i reduir l'estrès del personal sanitari**”, afirma el director d'Atenció Integrada i Recerca del Parc Sanitari Pere Virgili. A més, cal tenir en compte que **l'objectiu del projecte és que el robot sigui un suport i no un substitut del personal assistencial**, per la qual cosa mai es deixarà el robot sol amb la persona gran.

Josep Carné, president de la Federació d'Associacions de Gent Gran de Catalunya, entitat sense ànim de lucre, formada per voluntaris i que agrupa les associacions de persones grans del nostre país, explica que “encara que la idea d'un robot que doni de menjar a persones grans ens va tirar enrere inicialment, **no podem donar l'esquena als avenços tecnològics i més, si tenen la finalitat de ser una ajuda**”. Així mateix, Carné considera que el fet que les persones usuàries tinguin un paper clau en la definició de les característiques que ha de tenir el robot és molt positiu.

La seu física del BALL: la Casa de pensar

La seu física del Living Lab es troba ubicada al mateix recinte del Parc Sanitari Pere Virgili i és on es duran a terme diverses dinàmiques participatives. Així, a partir de reunions de brainstorming amb tots els actors relacionats amb l'envelliment (pacients, professionals, institucions de recerca, administració pública, empreses privades, etc.) es detectaran reptes relacionats amb aquest àmbit. També es faran sessions a fi de trobar solucions innovadores a aquests reptes i dinàmiques participatives per tal de desenvolupar-les amb l'usuari final.

Els impulsors del primer Living Lab centrat en l'envelliment, el qual s'inaugurarà oficialment el 17 de novembre, el posen a disposició de les administracions públiques, de les entitats i el teixit associatiu, de les empreses i dels ciutadans per recollir suggeriments i propostes de col·laboració engrescadors i trencadors en l'àmbit de l'envelliment.